

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

N:r 17 (592).

ONSDAGEN DEN 1 MARS 1899.

12:TE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 5:— IDUNS MODETIDN. MED PLAN- SCHER OCH HANDARB. ... » 5:— IDUNS MODETID. UTAN PL. » 3:—	UTGIFNINGSDAGAR: HVARJE ONSDAG OCH LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 8 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKGATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM, IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
---	---	--	---	--

ETT HEM. »HALLWYLSKA PALATSET».

HAR SPRÅKET männ tro en vackrare ljudförbindelse än ordet *hem*? Det klingar så ljuft, så mildt som en barndomssång; det breder omkring oss en stämning af sinnesro

och sinnesfrid, af framfarna dagars djupa minnen och af härligt framtidshopp. Att äga ett *verkligt hem*, det betyder mången gång lifvet, det andliga lifvet, för en människa, och intet torde vara så förtärande som hemlösheten i hvad form den än möter.

Men hur ofta se vi icke en *bostad* i stället för ett *hem*! Vi märka, att här är ingalunda

ett ställe, som är kärare för ägaren än alla andra, den vrå där familjens medlemmar känna frid, lycka och harmoni djupare och innerligare än annorstädes, den plats där de dagligen mottaga vackra och ädla intryck och där personlighet satt en outplånlig prägel. Vi finna endast en *våning*, där några individer »hafva sin varelse» — ja knappt nog detta —

A. Blomberg foto.

HALLWYLSKA PALATSET: STORA SALONGEN.

och där alla anordningar äro vidtagna därför, att »det brukas så». Dylka »bostäder» inredas ofta af personer som ha »god råd». Man ser hos dem hopadt likt och olik, en oändlig massa krimskrams och ändamålslost bjäfs — föremål, som man känner sig frestad att tillropa Ehrensvärds bekanta fråga till kolonnerna i Berlin och Potsdam: »Hvad gör ni?» — kanske ett och annat första-rangs konstverk, men vid sidan af endast genom sin volym imponanta dussinarbeten, och hvarje föremål tyckes skrika emot oss: »Se på mig! Jag står här, därför att jag är högst modern och kostar så rysligt mycket pengar.»

Pengar, ja! Kanske är det allra svårast att ordna ett *rikt* hem, att där åstadkomma den harmoniens enkelhet, som smeker sinnet till ro, och att framkalla det oförlikneliga intrycket af ett verkligt personligt hem. Det är emellertid denna uppgift, som grefven och grefvinnan von Hallwyl visat sig kunna lösa i sitt nyuppförda palats vid Hamngatan i Stockholm.

PROFESSOR I. G. CLASON.
HALLWYLSKA PALATSET'S
ARKITEKT.

Säkerligen skall det intressera Iduns läsare att i all hast göra en vandring genom detta med säker konstnärlig smak inredda hem. Om lyckan är den besökande blid, råkar han måhända på en ciceron, som välvilligt och älskvärdt för honom genom de ståtliga gemaken och med intressanta sakliga meddelanden kompletterar hans ögons vittnesbörd.

Låtom oss, i förhoppning att få ett sådant sällskap, först göra en sväng in på det eleganta lilla gårdsrummet och beundra den af *Gusten Lindberg* modellerade fontänen, där Poseidon, omgifven af nereider, kraftfull och smidig tyglar sitt ystra spann. Förbi samme konstnärs stämmingsfullt vackra bronsstatyer Morgon och Afton, som här sörja för det elektriska ljusets spridning, träda vi in genom de rikt skulpterade dörrarna. Lätt, luftig och ljus verkar pelarhallen: hvitt ornamenterad hvalftak, i

midtfältet Aurora med sitt fyrspann i hautrelief omedelbart uppmodellerad på sin plats af bildhuggaren *Wetterlund*, två präktiga gamla lyktor, kolonner och pilastrar i gul marmor med hvita kapitäl i samma stenart. Till vänster ligga ett kapprum, försedt med vackert inlagda panelskåp i valnöt och ofvan för dem en äkta gyllenläderstapet, samt en större antichambre i renässans med inbjudande sittplatser och en stor öppen marmorspis. (Ja, de öppna spisarna i det Hallwylska palatset borde egentligen ha ett litet kapitel för sig; de äro, som någon uttryckte sig »den ena vackrare än den andra».) Ytterligare ett kapp- och toalettrum, större än det första och afsedt för deltagarna i de stora festerna, är under inredning.

BILDHUGGAREN
GUSTEN LINDBERG.

Vi fortsätta uppför den ståtliga trappuppgången. Trapphuset är af blankpolerad gul marmor och balustraden af grön kolmårsmarmor. Till vänster, med fönstren åt borggården, ligger matsalen. Genast fångas våra blickar af *Julius Kronbergs* charmanta *Artemis*, placerad öfver den brun- och hvitådriga marmorspisen och omgifven af ett vackert ekramverk. *Artemis* är, synes mig, den ljusa, lifvande punkten i detta rum, med sin dekorerad i svart och gult ekvirke, sin tunga massiva mäsingskrona, som förut tillhört Hedvig Eleonora kyrka i Stockholm, och sitt stora, gammaltyska kryddskåp, som användes till buffet. Den ena långväggen är behängd med en gobelin, delvis tillväfd hos Handarbetets vänner.

Fönstrens gröna »buteljottnar» äro, som allt annat, *äkta* (de leda sitt ursprung direkt från gamla schweiziska bondstugor) och inrama två synnerligen dyrbara glasmålningar från 1500-talet. Två sådana (på den ena ser man det gamla Schloss Hallwyl och det Habsburgska vapnet — målningen således troligen en gåfva af en Habsburg till en Hallwyl) äro infattade i fönstren på *hvardagsrummet*, dit vi nu genom vestibulen styra våra steg. Purpuröda sammetsväggar med guldbårder, gobeliner i milda, smekande färger på soffor och stolar, spis i ljusgrå marmor, och »last, but not least», utmärkta porträtt af »herren till Hallwyl», af borgfruns moder samt af de två döttrarna grefvinna von E. och de M., vackra, distinguerade och harmoniska, alla af Kronbergs mästarehand.

Från hvardagsrummet komma vi in i *vapensalen*, entresolerad. En ståtlig vapensamling, under årens lopp hopförd af grefvinna von H., är här smakfullt ordnad på de med gråblått kläde spända väggarna. Här är också platsen för en ur slottsbiblioteket å stamgodset Hallwyl hämtad ytterst rar bok, från 1500-talet, författad af en af ättens medlemmar och innehållande beskrifning på en tornering, i hvilken en Hallwyl deltog.

På ena sidan om vapensalen ligger, med fönster åt borggården, biljardsalen, i renässans, med ståtliga målningar af Kronberg — *Justitia*, *Caritas*, *Prudentia*, *Fortitudo* och *Abundantia*, — äkta gyllenlädertapeter och spinsidans af ätten v. Hallwyl vapensköldar på kortväggarna. Därefter kommer ett rent af förtjusande litet *porcelinsrum*. Monstrerna rundt väggarna äro inklädda i rikt intarsia-arbete, utfördt af snickaremästaren *Benckert*; det ter sig för den oinvigde som ett sannskyldigt klostergöra. Taket, hållet i Ludvig den fjortondes stil, är måladt af artisten *Asplund*. På andra sidan vapensalen, med fönster åt gatan, ligger *grefvens rum*. Där märka vi genast porträtten af hemmets härskarinnor med de intelligent, energiska anletsdragen, och af den tredje dot-

A. Blomberg foto.

HALLWYLSKA PALATSET: FASADEN ÅT HAMNGATAN.

tern, grefvinna von G., liksom de förutnämnda målade af Kronberg.

Och så till den *stora salongen*, festsalen! Det är här Kronbergs så tilltalande och med skäl så berömda plafondmålning har sin plats. Det är jubel, glädje, feststämning och musik i denna målning; man tycker det bör vara en omöjlighet för ledsnadens, trumpethetens och blaserhetens tråkiga dämoner att här kunna bli hemmastadda. På ett öfverlägset sätt stämmer den tillsammans med den präktiga gobelin-svit från 1500-talet, hvilken täcker väggarna. En äkta förgylld rococo-möbel, klädd med grön sidendamast, är ordnad i inbjudande grupper. Steinwayflygelns »träfodral» är utfördt af *Benckert*, ett vackert arbete, efter ritning af professor Clason.

På andra sidan festsalen, motsvarande grefvens rum, ligger *grefvinnans*, behagligt och stämmingsfullt. Två väggar täckas af gobeliner — af samma slag som de i salongen — de öfriga äro inlagda med mästertligt utfördt intarsia-arbete. Där märkas vidare delikata öfverstycken af Kronberg, det ena öfver dörren, det andra öfver en spegel. En del af möbelbeklädnaden är af gammalt rödt siden med handbroderade hvita buketter.

Genom festsalen gå vi åter ut i trapprummet och skärskåda ättens familjegalleri. Där trappväggarnas marmorbeklädnad slutar, taga porträtten vid. Dessa ha — liksom åtskilligt annat — hämtats från det urgamla stamslottet i Schweiz. Vi få veta ett och annat om förfärens stolta bragder, om dessa enväldiga riksgrefvar, till habsburgarna orubbligt trogna anhängare, om hvilka traditionen vet förmåla, att det ansågs för en heder för en medlem af den senare släkten att få hålla i stigbygeln åt en Hallwyl.

Trappuppgångens väggar äro prydda med delar af rustningar, pilar, armborst och åtskilliga tortyrredskap — allt från det gamla slottet. I den öfre våningen äro sofrum, toalettrum, badrum och en hel rad gästrum förlagda — alla smakfullt och komfortabelt inredda.

Om man så undantar kontors-, tjänare- och köksområdena, återstår endast *kügelbanan*, originellt och praktfullt anordnad i guld och grönt samt det af grevinnan ordnade lilla *konstindustriella museet* i entresolrummet ofvanpå vapensalen. Här dröja vi gärna och bese de olika samlingarna af gamla silfversaker, ske-dar, ur, dosor, allehanda pretiosa, solfjädrar, som tillhört framstående personer, fioler m. m. Särdeles treflig är den anordningen, att detta museum liksom porslinsrummet ligger alldeles för sig själf och ej är inblandadt med hvad jag skulle vilja kalla hemrummen.

När man vandrar igenom detta magnifika hem, erfar man en känsla af glädje öfver den personlighetens ande, som öfverallt träder fram, den praktiska blicken och den gedigna, *säkra* smaken; och man ryser vid tanken på, hur där skulle se ut, i fall de bestämmande haft det banala infallet att göra en expositionslokal med s. k. tapetserarlyx. — »Allt är professorerna Clasons och Kronbergs förtjänst,» säger anspråkslöst grevinnan von H. Och visst är, att de båda, den förre med afseende på den genialiska helgjutenheten och den senare med afseende på viktiga detaljers mäterliga utförande samt genom de råd och anvisningar han lämnat vid möblering och dekorerings, ha en oförvansklig ära af det ståtliga verket. Men obestriddligt torde ock vara, att det utmärkte resultatet delvis möjliggjorts genom tillvaron af grevinnans sedan 20 år tillbaka hopbragta samlingar, hennes personliga lifliga intresse, ständiga tillsyn och orubbliga fasthållande vid de en gång satta målen, så att aldrig några »gå för sig»-principer ha fått göra sig gällande. Såsom något enastående vill jag nämna, att i möbels väg intet nytt anskaffats mer än matsalsmöbelen, flygeln och några lampetter; alla andra saker funnos förut, och dock göra de nu intryck af att aldrig under sin tillvaro ha haft annat ändamål än att fylla den plats de nu inneha — en omständighet som icke minst bevisar, hvilket studium och hvilken omsorg nedlagts i hvarje detalj. — Alla gobeliner äro dels utförda, dels restaurerade hos Handarbetets Vänner.

*

Ägare till palatset äro grefve *Walther von Hallwyl*, sedan 1873 svensk undersäte, och hans grevinnas, född *Kempe*.

Den urgamla riksgrefliga ätten von Hallwyl härstammar från Aargau i Schweiz. Aargau var till 1416 en del af de s. k. österrikiska arfländerna, och ätten von H. var bland Habsburgarnas trognaste och mäktigaste anhängare. Stamslottet anses ha uppförts redan på 600-talet och en riddare D. von H. förekommer 1080 såsom ägare af allodiet och friherreskapet Hallwyl. På 1300-talet öfverlät hertig Leopold af Österrike till ätten grefskapen Fahrwangen och Rohre med alla rättigheter. Ätten blef då riksgreflig och suverän härskare öfver dessa områden. Den delade sig sedermera i flere grenar. En, den som grefve Walther von H. tillhör, stannade å arfgodset, där den ända till 1799 bibehöll alla sina rättigheter oinskränkta.

Bland ättens mera märkliga medlemmar nämna vi Walther von H. som täflade med Rudolf von Habsburg om kejsarkronan, Diethelm von H. som stiftade klostret Saint Blasien, Walther II von H., som deltog

i korstågen, samt slutligen Hans von H., som anförde schweizarna i slaget vid Morat 1476 och där besegrade Karl den djärfve af Burgund. Fanan från denna strid följde honom sedan i grafven. Vid en omflyttning, som nyligen gjorts af den riksgrefliga begrafningsplatsen, kom denna fana i dagen — en vidfäst pergamentslapp upplyste om dess historia — och nu har denna de stolta minnenas af tidens tand illa medfarna duk förts hit.

Det urgamla Schloss Hallwyl står obebodt sedan 1870, då grefve von Hallwyls far skattade åt förgängelsen. Hans efterlevande gemål, född grevinnan von Im Hoff, föredrog sedan en annan vistelseort. Tystnaden breder sig nu, stor och mäktig, inom och utom de sekelgamla murarna, och förgängelsen ristar djupa runor i det ståtliga arfslottet. Men i palatset i Norden råda lif, ljus och lycka.

Den Hallwylska ättens stolta valspråk är: *Prompt comme l'aigle, pur comme l'or.*

GURLI LINDER.

»LINIEN».

ELLE A LA LIGNE — säger parisaren om en kvinna, hvilkens toalett är särskildt väl afpassad efter hennes personliga väsen. Denna korta sats är karaktäristisk. Den visar, att i Paris är toalettfrågan i våra dagar något mer än blott och bart en fåfänglighets- och utpyntningsfråga. Man uppfattar henne där som en slags konst, som står i beröring med själfva »den stora konsten».

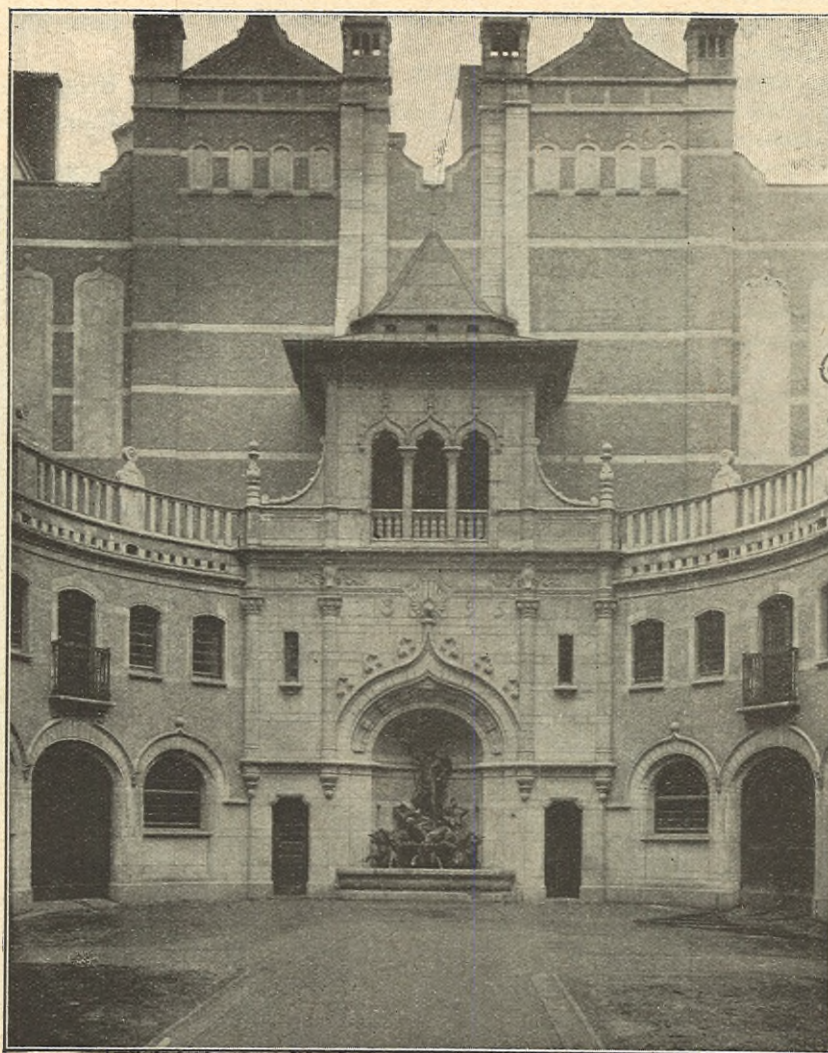
Elle a la ligne — hon har funnit sin linie, så får man väl rättast öfversätta detta uttryck. Ty den första åtgärd, som en parisiska med konstnärligt utvecklade sinne för toaletten vidtager, är en den allra noggrannaste självpröfning af sin egen gestalt. Objektivt analy-

serar hon sig själf, en gång för alla orubbligt fastställande de vackra och de fula linierna samt de karaktäristiska egendomligheterna hos sin kropp. På det sistnämnda bör hufvudvikten läggas. Utformningen, accentuerandet af hvarje individuell nyans, som naturen ofta endast svagt antyder, eftersträfvat hon med all energi. Ett något ovanligt sätt att gå, en särskild halsens hållning, ett harmoniskt ackord i skuldrans och armens linier — ett enda dylikt moment är nog för att plötsligt gifva den sökande en trygg säkerhet. Hon har funnit sin »karaktäristik». Hon skapar nu sin typ, och sedan kunna modets växlingar i rask fart få komma och gå. Hon accepterar dem såsom en korrekt världsdam, men blir icke slaf under dem. Villigt fogar hon sig efter alla de olika förklädnader, som modet oupphörligen uppfinner, ty de äro ju blott behagliga variationer, hvilka hon med oeffterhärlig virtuositet spelar på det utmärkte grundtemat: hennes egenart.

Kännenheten om liniernas harmoni utbildar äfven känsligheten för det helas måleriska ensemble. Betrakta t. ex. det sätt, på hvilket parisiskan friserar sig. Huru skickligt hon begagnar hårnålarna vid ansiktets inramning, huru blicken och leendet formligen omgränsas, accentueras och särskiljas; med hvilken fri uppfinningsförmåga hon väljer sina hårprydnader! »Una certa idea» tillämpar denna kvinna i sin klädsel, och hon vill genom sin yttre människa förkroppsliga en bild, som alltid i hufvudsak förblir densamma. Äger hon därtill kraft, finkänslighet och besinning, så kommer öfver hennes person att hvila den äkta skönhetens prägel, lika visst som öfver hvarje konstverk, hvilket uppstått genom en förfinad kulturs befruktande.

Att just sådana kvinnor ofta blifva begabbade såsom modedockor, förklaras tillräckligt af den banala ytlighet, med hvilken mången ur de så kallade tongifvande kretsarna är van att döma. Det lugna betonet af en personlig egenart stöter dem. Men hvem står sedligt högre? En kvinna, som flyttar toalettfrågan in på konstens område och genom sina idéer skapar en kedja facta, hvilka sammanlagda påtrycka vår tid en karaktäristisk prägel, eller en kvinna, hvilkens toalettfråga helt enkelt är en kroppslig funktion, som hon vilje- och tanklöst öfverlämnar åt sin sömmerska, en kvinna, som i timal lidelsefullt hänger sig åt toalettpröfningarnas njutning för att ändock till sist endast välja en dräkt, hvilken, som bodfröken med märkbar vördnad meddelar, beställts af furstinnan X. eller grevinnan Y?

Om dräkten passar hennes individualitet, hennes sätt att skicka sig, därefter frågar nu för tiden kvinnan sällan. Hon tänker aldrig: med denna klädning vill jag gifva en Watteautämning — eller: denna dräkt skall falla nedåt i långa, smidiga veck, den skall verka som ett Tanagra draperi. Nej, hon säger: I går hade fru A. fyra volanger på sin kjol och lifvet var i fracksnitt. Jag måste äfven låta sy mig en kjol med fyra volanger, det brukas nu!... Detta är det vanliga sättet, hvarpå de rika damerna i vår tid behandla toalettfrågan. Och må man icke le häråt, ty det är på intet vis en betydelselös

A. Blomberg foto.

HALLWYLSKA PALATSET: GÅRDSINTERIÖREN.

A. Blomberg foto.

HALLWYLSKA PALATSET: MATSALEN.

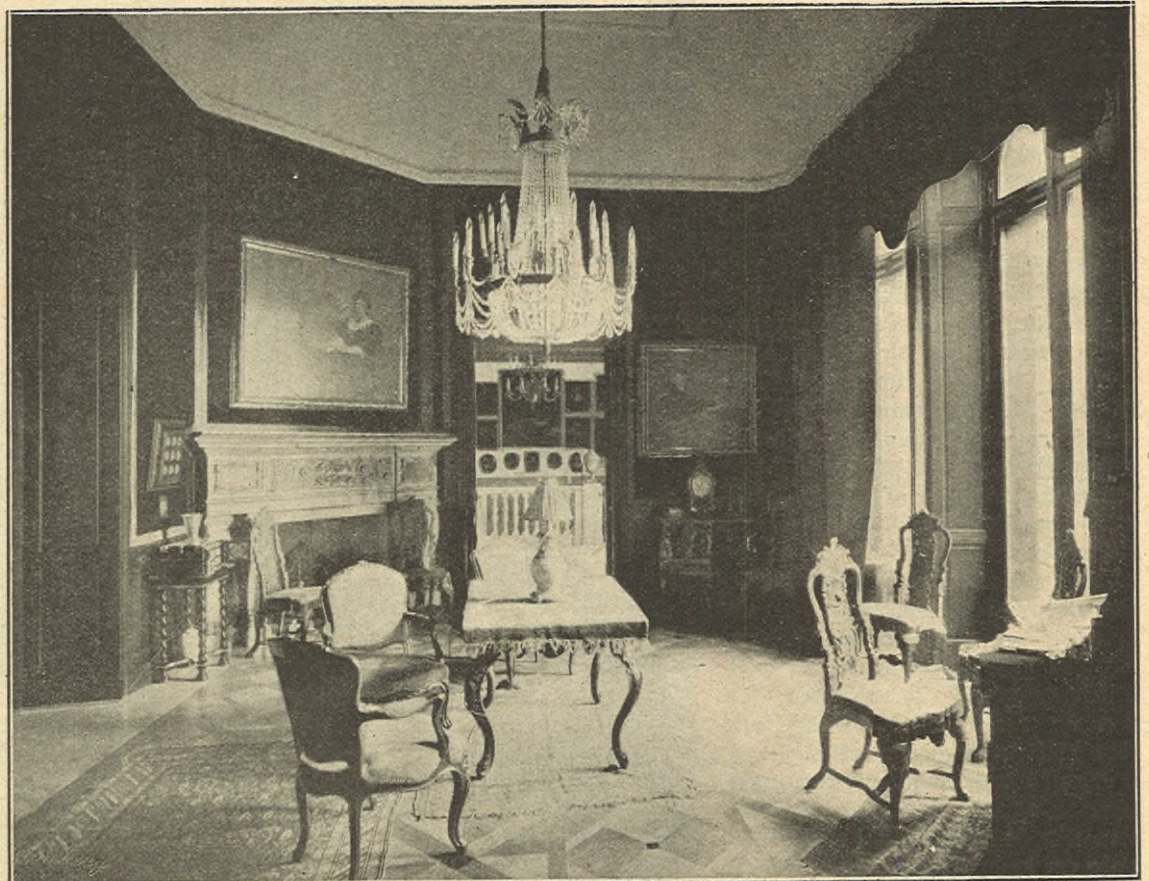
och oviktig fråga. Hela vårt sällskapslif lider där-af. Man kunde mången gång tro sig vara i den allra obetydligaste landsortsstad, så pinande smaklöst är totalintrycket af den eleganta dampubliken i loger och å parkett på våra teatrar. Man anser det för »god ton» att vara enformigt klädd.

Ville våra damer blott en gång rätt tänka på saken! Det individuella behag, som de endast allt för länge bytt ut för ett banalt godtköpsväsen, ville vi åter se framträda hos dem. Aldrig fanns det en blomstrande konst, utan att kvinnofantasierna också räknade en blomstringsperiod. Kvinnan tillämpade i sitt framträdande de stora konstnärssjälarnas ofta dunkla och omedvetna impulser. Huru förstodo icke Palmas döttrar att i sin hårklädsel få in något af Veneziens sinnligt yppiga, glimrande prakt. Och har madame Pompadour skapat rococcon — eller rococcon madame Pompadour? Svaret ligger redan i frågan. De voro ett. Och vi tänka vidare på »direktoriets» kvinnor, på dessa revolutionens hofdamer, vilka i återuppvaknad lifsglädje gäfvos sina toaletter och sin hårklädsel något af segerrusets öfverspända stämning. Vi tänka på den elegantaste kvinna, som Frankrike någonsin haft, på Josephine Beauharnais. Den antikhärmande stil, som kejsar Napoleon påtryckte sin tids konst, sammanväfde hon genom fina reminiscenser med det skönaste epos hennes make diktat: det egyptiska fälttåget. Messalina och Kleopatra, omgestaltade, förvandlade efter en genialisk parisiskas nyck — se där den napoleonska tidens modeform! Eller må man betrakta modetidningarna från åren 1818 till 1828! Hvilken mängd af förtjusande, individuella motiv! Så graciöst, så luftigt, så kokett — och dock så helt och hållet *grande dame!* Helt visst utvecklade sig hos den tidens kvinnor deras individualitet kraftigare än någonsin, burens af de stora händelser, som utspelades inför deras blickar. Dock har det äfven senare gifvits skeden, då våra kvinnor på ett medvetet konstnärligt sätt fasthöllo sin typ.

Men om vi nu göra front mot den tomma

dockelegansen, så vilja vi därmed på intet sätt öfva propaganda för den sorts extravaganta modedamer, som *à tout prix* vilja vara originella. Hvad vi eftertrakta är individualitetens samvetsgranna vårdande, den fria utvecklingen af medveten gratie, kort sagdt, ett af konstnärlig känsla uppburet helt. Naturen har gifvit våra kvinnor mycken skönhet; må de därtill lära sig att vara sköna på ett *personligt* sätt.

(FÖR IDUN EFTER »DIE ZEIT».)

A. Blomberg foto.

HALLWYLSKA PALATSET: HVAR DAGSSALONGEN.

LIKVAGNSKUSKEN. FÖR IDUN AF SNORRE.

HVARJE DAG jag från mitt fönster såg
Dystra, sorgliga begrafningståg,
Vagnen med den svarta fjäderbusken,
Och på vagnen troget alla da'r,
Körande sitt säkra svarta par,
Satt den samme gamle likvagnskusken.

Grånad, trött och tungsint såg han ut,
Aldrig för en endaste minut
Röjdes i hans drag af lif ett tecken,
Rakt framför sig blickade han slött,
Och hans ansikte var blekt och dödt,
Stelnadt i de samma dystra vecken.

Uti solsken som i ur och skur
Ständigt samma sorgliga figur
Satt där i den nötta svarta rocken.
Fast med åren mera trött och böjd,
Satt han troget kvar uppå sin höjd,
Sammanväxt, det tycktes mig, med »bocken».

Så en dag, jag minns det som i går,
Solen sken och det var ljufvig vår
Efter alla skurarne och rusken,
If från fönstret såg jag i allén,
Hur från kyrkogården smått i sken
Emot vanan körde gamle kusken.

Och jag såg så underbar en syn:
Älsklig, blåögd, ljus och skär i hyn
Satt en liten flicka med på »bocken»,
Varsamt armen han om henne slöt,
Och en flod af ljusa lockar flöt,
Som förgyllde rent den svarta rocken.

Ifrig, strålände och varm och glad
Kanske första gång en promenad

A. Blomberg foto.

HALLWYLSKA PALATSET: ENTRÉRUM I TREDJE VÅNINGEN.

Efter hästar fick den lilla ungen.
Om i likvagn, det var samma sak,
Glädjen aldrig högre »stått i tak»,
Om hon uti gullvagn åkt med kungen.

Lycklig, tacksam att hon åka får,
Mellan slingorna af gullgult hår
Hon sin klara blick mot gubben vänder,
När de svarta sättas i en traf,
Som de aldrig förr ha vetat af,
Klappar hon förtjust i spåda händer.

Hos den gamle i ett enda slag
Ljusnat upp hvar tungt och dystert drag,
Och hans ansikte är som förklaradt.
Fenomenet jag med häpnad ser —
Likvagnskusken riktigt hjärtligt ler,
Se'n den lillas blick han ömt besvarat.

Snabbt har synen ilat mig förbi,
Men en glimt utaf dess poesi
Ristade sig in uti mitt minne,
Och det tycks mig åter, att jag ser,
Huru barnet jublar, gubben ler,
Och den tafsan värmer än mitt sinne.

Dag på dag jag åter honom såg
Uti spetsen af ett dystert tåg
Krupen in i vanliga fodralet,
Men nu höll jag gubben hjärtligt af,
Ty jag sett, när masken fallit af,
Lif och värme bakom döda skalet.

SIGURD RIBBING.

ETT ÖFVER HELA landet välbekant Upsalaoriginal, förre professorn i teoretisk filosofi fil. jubeldoktorn Sigurd Ribbing har, enligt telegram från Upsala, affidit där vid 82 års ålder. Den hädangångne har i många studentgenerationers minne präglat sin bild lika mycket genom sitt trogna byggande på den filosofiska grundval, som lagts af hans läromästare Geijer och Boström — hvem känner

ej till »Ribbings grundlinier»? — som genom ett mycket originelt uppträdande, hvari barskhet och välvilja voro på ett egendomligt sätt parade. För studenterna var ju Ribbings dugande verksamhet i stadsfullmäktige och lands-ting föga bekant; mera bemärkt blef hans uppträdande i riksdagen, där han såväl i gamla prästeståndet som sedermera i Andra kammaren (1867—72) och i Första (1875—79) med skärpa och kvickhet häfdade sin konservativa ståndpunkt.

Som tentator var han på sin tid ganska fruktad för sin kända benägenhet att »kugga». Men trots alla egenheter var Ribbing i grunden både aktad och afhållen. De studenter, som under tidernas lopp sluppit inom gränserna

för hans enskilda umgänge, ha honom också i kärt minne.

EN PRISTAGARINNE-TRIO OCH »KUNGENS LAPP».

IDUN HAR I DAG nöjet att presentera den täcka gruppen af de tre kvinnliga pristagarna i de nyligen afhållna stora nationella skidtävlingarna i Sundsvall. Det var i »damernas längdtävling på fem kilometer», och 1:sta priset (en silfverbägare, skänkt af föreningen för skidlöpningens befrämjande i Sverige) förvärfvades af fröken *Frida Bergman*, född i Umeå 1878. Andra och tredje priset — äfvenledes silfverbägare — togos af fröknarna *Gunhild Brodin*, född i Skutskär 1878, och *Svea Bergman*, född i Nordmaling 1880.

Denna lilla treväppling tillhör samma hem. Körsnären A. R. Bergman och hans fru äro föräldrar till Svea. Frida är hennes kusin, och Gunhild Brodin är sedan sju år tillbaka som barn i deras hem.

Frida är född i skidsportens hufvudstad, Umeå, där hon började åka skidor vid 12 års ålder samt var sålunda vid sin flyttning till Bergmanska hemmet för 5 år sedan försigkommen i konsten.

Hon blef därför också de andra flickornas lärmästare och ledarinna, och ännu ha de senare icke »gått ifrån mästarn», ty i fjor togo de tre flickorna pris vid skidklubben Vidars tävling i Sundsvall i samma ordning som nu vid de nationella tävlingarna. De två äro emellertid goda lärjungar, som följa »mästarn» tätt »i spåren» och icke hittills blifvit förbigångna af andra.

Alla tre idka de skidsporten såsom lämplig förströelse och uppriskning emellan arbetet vid nålen, ty alla tre arbeta de dagligen i affären och biträda omväxlande i hemmets öfriga göromål. De göra under vintern sina aftonpromenader på skidor, och när söndagen med litet mera frihet kommer, så äro de tidigt ute, antingen för sig själfva eller med skidklubben Vidar på dess utfärder, och gifva då ej efter för den manliga ungdomen i kraft och smidighet att behärska den glidande skidan.

Förra året gjorde de sin första långtur tillsammans, till Hernösand, ungefär den väg som nu var banan för den stora längdlöpningen eller nära fem svenska mil. Om söndagarne göra de i regel turer på 1 à 1½ mil.

Redan af den lilla gruppen här bredvid får man det goda intrycket af friska och hurtiga ansikten, där hälsa och glädje spela i hvarje drag, men ser man dem i verkligheten, så skall man finna blomstrande kinder och kraftiga drag, hvilka skilja sig väsentligt från kammarluftens vecka drivväxter. Det ligger munterhet och lif i blicken, och säkert löper nålen vid arbetet fortare efter ett par tim-

A. Kindlund foto.

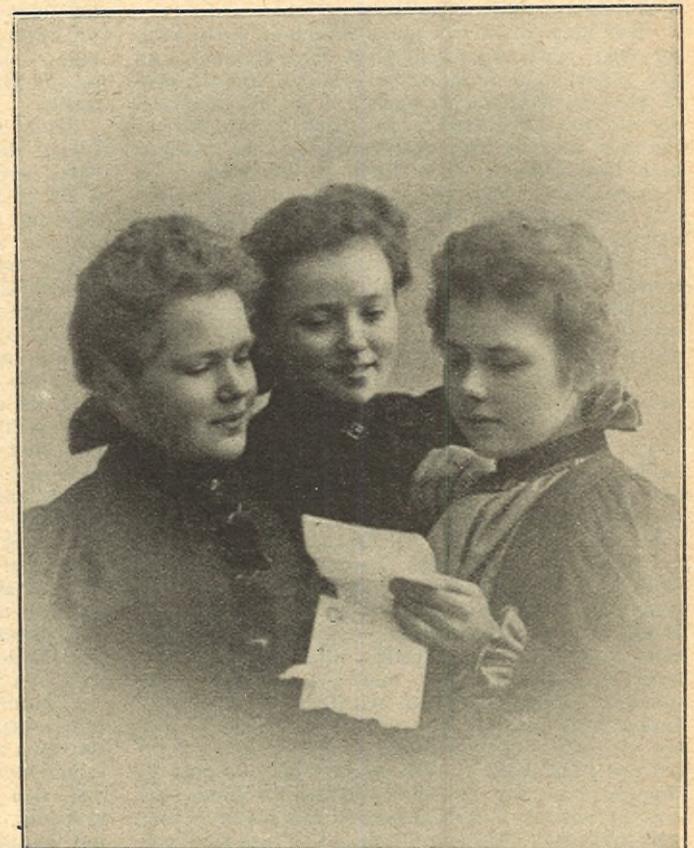
LARS OLOFSSON.

FÖRSTE PRISTAGAREN PÅ SKIDTÄFLINGARNA I SUNDSVALL.

mars uppfriskande färd på skidor, än om hvilatages i en skvallerkonselj vid aftonlampans bleka sken.

Ätminstone äro dessa tre pristagarinnor lefvande vittnen på skidsportens förträfflighet, ty hurtigare och duktigare flickor kan man näppeligen se.

Vi meddela också det karaktäristiska porträttet af »kungens lapp», d. v. s. lappen *Lars Olofsson* från Arvidsjaur, hvilken vid samma skidtävlingar tog konungens hederspris som förste man i den stora längdtävlingen Sundsvall—Hernösand—Sundsvall. Han tillryggalade härvid 96 km. på en tid af 8 timmar, 41 min. och 46 sek. På vår fotografi är han klädd i den vanliga lappmansdräkten, med lång nedhängande grå blus, blå ylleskjorta eller hvad man skall kalla det, försedd med broderier i lysande färger på kragen. På bröstet prunka de två medaljer han nyligen eröfrat som förste pristagare i längdlöp-

O. W. Olsson foto.

FRIDA BERGMAN. SVEA BERGMAN. GUNHILD BRODIN.

EN PRISTAGARINNE-TRIO.

ningarne vid Boden och nu i Sundsvall, och i handen håller han det kungliga priset, en ståtlig, tung silfverkanna, försedd med konungens krönte namnchiffer och inskription.

Det var med af stolt rörelse tårade ögon den käcke lappmannen mottog detta pris ur prisutdelarens, major Heijenskölds hand. »Vid den här skiller jag mig aldrig, aldrig så länge jag lefver och kan röra ett finger till arbete,» sade Lars Olofsson.

SJUKLINGAR OCH DERAS OMGIFNING. FÖR IDUN AF ERNY.

DET ÄR INGEN lätt sak att vårda sjuklingar, så att deras flesta och viktigaste behof blifva rätt tillfredsställda. I vanlig yttre mening kan skötseln synas uppfylla alla fordringar, läkaren går till och ifrå, undersöker och ordinerar, dieten är sådan den bör vara, all slags bekvämlighet och välmening omger patienten — men allt detta är tilläfsventys långt ifrå: saken har en del mindre materiella, man kan gärna säga rent andliga sidor, som, trots all god vilja, lätt blifva förbisedda. Det är en mängd småsaker, för hvilkas upptäckande och senterande det kräfvades ett skarpt, sympatiskt öga, en stor naturlig förmåga af medkänsla och samförstånd.

Det är just den stora och viktiga konsten, som ofta är förmer än både medicin och badresor, att omgifningen eller någon af omgifningen kan sätta sig in i den sjukas själstillstånd, förflytta sig till hans genom lidandet förändrade andliga ståndpunkt och därmed i väsentlig grad behärska honom. Sådant är af särskild vikt för de patienter, som täras af långvarig sjukdom och därigenom få kropps- och själskrafterna betydligt nedsatta samt nervsystemet i mer eller mindre grad angripet. Med dem bör iakttagas stor försiktighet, man bör formligen studera deras själstillstånd och dess utveckling i en eller annan riktning, så att man äfven i de skenbart obetydligaste detaljfrågor kan tillmötesgå deras önsknningar och idéer. Den otålighet och det kinande, som för patienten själf är en plåga, skulle, då han finner anledningen därtill fullt förstådd och villigt undanröjd, till en god del upphöra, hvarmed sjukvårdaren ju äfven gjorde sig själf en tjänst.

Hos den långvarigt sjuke, som är fjättrad vid sängen och som i det evigt enahanda blir allt mer hänvisad till sin egen idévärld, utvecklade sig ofta ett drag af barnslighet, som än verkar rörande, än trötande: det är ett barns glädje öfver hvarje lappri, som tillskyndar litet nöje och omväxling, men det är också ett barns otålighet och kältande — dock, hvilketdera det nu än är, bör omgifningen sympatiskt aktgiva på denna temperamentsförändring, så att yttringarna af densamma leda i en för den sjukas sinne välgörande riktning.

Har man lofvat den sjuke att om en stund komma hem med något godt eller något föremål, som kan förströ honom för några minuter, vore det också blott en blomma, en apelsin e. d., må man taga sig till vara för glömska. Patienten ligger och längtar med barnslig ifver och förnöjelse, men kommer man hem med ett: »kors, kära du, det glömde jag alldeles bort!» skall sjuklingen känna sig beklämd och besviken, som om något verkligt ledsamt af betydelse vederfarits honom, och det har det också i själfva verket, ty han mäter tingen och företeelserna med ett annat mått än de friska. Hvad som för dem är bagateller, har ofta en djupgående betydelse för honom. Ser han sig ihågkommen, glädes han och öfverskattar väntjänstens värde, men så mycket djupare nedstämning erfar han, då han ser sig glömd, ty detta är i hans ögon detsamma som, att man börjar *icke bry sig om honom*. »Nej,» tänker han, »jag är en besvärlig sjukling, på hvilken de tröttnat,» och från denna idé utspinner han en följd af tysta, bittra reflexioner, som, då de med själs suggestionens makt fått fart med honom, icke så lätt läggas till försonad ro genom andra, nya vänlighetsbevis. Ty dessa äro kanhända blott allmosor, gifna för att han icke skall ligga och tjura längre. Genom glömska af en lappri sak, som så lätt kunnat anskaffas, kan således för en hel dag hans förut uppryckta psykiska tillstånd blifva nedtryckt — detta till stort men för det fysiska tillståndet. Mötet honom så ett äfven det allra vänligaste: »jag begriper inte, att du kan lägga på sinnet en sådan obetydlighet!» känner han sig ännu bittrare i sin häst, ty det är just det, att man ej begriper vare sig det eller det inom honom, som smärtar honom, man begriper, att han behöfver mat och dryck och vård och att man bör vara snäll och deltagande — hvilket man ju på sitt vis äfven är, så att allan rättfärdighet tycks vara uppfylld — men det är i de där punkterna af sjuklig längtan, oro och svärmod, som han känner sig vara oförstådd,

helst då ett vänligt, men absolut osympatiskt: »det där är ju ingenting att grubbla öfver!» möter honom. Vore det någon, som med deltagande öfvertygelse sade: »jo, det där förstår jag fullkomligt, jag kan mycket väl tänka mig in i det!» — då skulle grubblaren strax och tacksamt klarna upp igen.

Det är tack vare ett intimt samförstånd med patienterna, som skickliga läkare, hvilka äro stora människokännare och människovänner, hafva en sådan underbar, exceptionell makt öfver sinnessjukliga.

Den sjuke är misstänksam och lättrogen på en gång, det ena upphäver visst icke det andra. Han är sangvinisk, hoppas och tror, och det vore mycket illa att rubba hans hopp och tro. Å andra sidan ligger han med anledning af kanske blott ett löst ord och räknar ut de vidunderligaste saker efter en logik, som endast kan finnas hos en instängd sjukling, men som för honom är fullt bindande och klar.

Man bör undvika hviskningar och hviskande samtal i rum, som gränsar till patientens. Han hör ofullständigt, men dock så mycket, att han är fullt på det klara, att samtalet gäller honom. Det är något, som döljes för honom naturligtvis, och allsammans är verklig tortyr för honom. Äfven om den ömmaste mor försäkrar, att det icke gällde honom, stannar ett pinsamt tvivel kvar i hans sinne.

»Jag tål icke vid det där irriterande hviskandet ändå,» klagat han. — »Vi skola alldeles låta bli det,» säger modern saktmodigt, men — han, med sin eviga trängtan efter det innerligaste samförstånd, på kornet rätt uppfattning, ser dock, att den snälla modern icke egentligen förstår, *hvarför* man kan ta vid sig för så litet, och han känner sig betryckt.

En välment, men alldeles rasande metod gent emot sjuklingar är klagande förebräelser: »käraste barn, om du lydt mitt råd och inte gjort det och det, så vore du nu frisk...»

Huru vanligt är icke detta slags deltagande, men huru skadligt och nedstämmande är det icke för patienten, som är nog ledsen och modfärdig ändå! Hvad som är gjort, är gjort. Man reparerar ej hans oförsiktighet genom att själf begå upprepade sådana mot honom. Icke ett ord af ens den ömmaste förebräelse! Tillför honom endast mod och hopp, och stäng bedröfvelsen inom ditt bröst! Förebrå honom, låxa gärna upp honom, när han blir frisk, men icke förr, såvida du verkligen vill ha honom frisk.

Tröst måste man alltid gifva den lidande, men den måste vara hel, utan prutmån, till och med om man själf icke så säkert tror på det hopp, man söker ingifva.

Det var en svårt nervsjuk person, som beslöt att tvinga sig att bortlägga det i längden fördärliga sömnmedlet chloral. Han fattade mod vid tanken på, att det skulle lyckas och meddelade sitt glada beslut åt en kär anförfant, en fru, som alltid velat honom af hjärtat väl och pysslade om honom på bästa vis. — »Det är rätt,» sade hon, »försök bara — men,» tillade hon som i distraktion, »det är allt svårt för den, som blifvit så van vid sömnmedel.»

Hon skulle aldrig gjort detta farliga, tanklösa tillägg, då han sökte ett moraliskt stöd hos henne. Strax sviktade hans mod och hans tro på egen kraft, ty hur mycket fanns väl kvar af denna i hans utpinade själ och kropp? Hon hade kanske rätt! — Så stor vikt fästes sjuklingen ofta nog vid blott några kanske betydelselösa ord. Och lyckas han icke förklara, hvarför han gör det, så att förklarigen finner sympatisk genklang, då känner han sig rent af olycklig.

Den sjuke talar gärna om sitt lidande och dess vexlande enskildheter. Då gäller att ha ett tålmod, som till och med för far och mor och syskon kan vara profvösamt nog. En enda min af trötthet eller misuskadt intresse slår den sjuke som en blix för hufvudet: de bry sig icke om mig, jag vet, att jag jollrar, men nog kunde de ha så mycket hjärta, att de hörde på mig och sökte förstå mig!

Envist fasthållande vid denna tanke, som framkallats af en i den friskes ögon alldeles betydelselös omständighet, förbiser den sjuke grubblaren totalt den mängd af faktiska tjänster och ömhetsprof, som dagen lång bevisas honom. Men det vore orätt att klandra honom, han har fått sin egen, begränsade syn på tingen.

Framför allt bör man skona den sjuke för sjukdoms- och pinohistorier, som en del människor ha för vana att duka upp vid sjuklägret såsom ett för situationen lämpligt å propos. Sker det för att påvisa den lyckliga utgången af äfven den svåraste sjukdom, kan ju berättelsen gå an. Men i allmänhet känner sig patienten nervös och ängslig vid sjukdomsbeskrifningar, hvadan de helst torde undvikas.

(Forts.)

»JANNE STACKARE». SKISS FÖR IDUN AF CECILIA MILOW.

NÄR HAN VAR LITEN, kallade de honom alltid »stackars lille Janne», men han var inte liten, tvärt om rätt duktig för sina år, och de som använde attributet »stackars», gjorde det af medlidande för den vårdslösa, moderlöse gossen.

Hna såg ej mycket tilltalande ut. Röda, svullna ögonlock öfver ett par djupt liggande, underligt uttrycklösa stålgrå ögon med mörka ögonbryn, hvilka möttes öfver näsan, en bred stor näsa och utstående haka, och ingen borste kunde få bukt med det sträfvä, rätt uppstående gulröda håret. Hans byxor sågo alltid betänkligt slitna och urvuxna ut, och tröjarmarna nådde aldrig ned till de stora, grofva röda händerna. Han ägde en ovanlig förmåga att skära och hugga sig i fingrarna, och dessa voro oftast omlindade med smutsiga trasor.

Vid tolf års ålder kunde han nödortfylligen läsa, och den enda nytta han tycktes göra i världen var den att tjäna andras barn till ett afskräckande exempel på hur det går, när man skär sig i fingrarna, är lat och omöjlig på alla sätt. Åtminstone fick Janne höra detta både tidigt och sent och tog det, liksom allt annat, med resignerad slöhet.

I skolan kallades han dumbum, idiot och tungus, och han undrade ofta hvad för slags djur det sednare kunde vara. Han knuffades hit och dit, fick mottaga hugg och slag och kamraterna gjorde narr af honom, såsom endast hjärtlösa kamrater kunna göra.

Vid femton års ålder dog hans far, och nu sändes han till en morbror, en bomullsfabrikör Bogren i Borås. Denne lät honom förtjäna mat och kläder som springpojke i fabriken. Med skolgången var det slut, och nu kallades han ej längre »stackars lille Janne», utan rätt och slätt »Janne stackare».

Det var ock en märkvärdig pojke, ty allt hvad man bad honom göra, gjorde han på tok. Skickades han att köpa russin, köpte han spik, och bad man honom köpa spik, kom han hem med en strut nejlikor. Så hade han en mani att plocka sönder och undersöka allt han kom öfver, och sedan kunde han aldrig sätta ihop det igen. Han påstod, att det berodde på att man aldrig gaf honom tid därtill och förklarade, att om de endast ville betro honom det skulle han snart »hyfsa till allt skräp», som fanns i huset. Som sagt, kaffekvarnen, symaskinen, väckaruret, den hydrauliska pressen, vägen och väfstolarne på fabriken, allt blef föremål för hans undersökningslust, och att han ej förbättrade det, det lät man honom ofta handgripligen förstå.

Och alltid var han i vägen och tycktes sammansatt af idel armbågar. Han kunde ej gå tio steg, utan att stöta till krukor och vaser eller snubla öfver pallar och trösklar och trampa sig själf och andra på tårna. Tilltalades han, mumlade han någonting suddigt och otydligt till svar. »Pojken är ju en riktig idiot,» suckade bomullsfabrikören, och »kära hjärtandes, man får väl lof te' ha' tålmod med Janne stackare, han har ju inte bättre vett,» medlade fru Bogren, Jannes riktiga moster.

Vid aderton års ålder ägde Janne tre vänner. Den lilla kusinen Betty, som i smyg plockade till honom godter, när han fått stryk för några af sina »kläfvingiga upptåg», en långhårig svart bergkatt vid namn Prisse, en sådan där olycksfatt med gröna ögon, hvilken alltid sprang öfver vägen för fötterna på folk, så att de af själfbevärelseinstinkt spottade lång väg efter den. Men Janne triftes bra med Prisse, ty det var en af de få lefvande varelser, som ej spände klorna mot och grinade illa åt honom »Janne stackare».

Så var det »smeds-Olle» strax utanför tullen; hos honom höll Janne gärna till, ty där fick han experimentera och peta bäst han ville, och där fick han sina första lektioner i att föra hammare och använda tång och mejsel. Smeds-Olle talte ej att någon sade något förklänande om »Janne stackare».

»De' ä ni som ha' en skruf lös å inte Janne,» brukade han säga. »Vänta ni bara, ni ska' få se de' blir kara-kar åf den. Man behöfver la inte var idiot för en inte å go' te' läsa i bok lell,» och gubben slog med hammaren mot stället, så gnistorna flögo sprakande omkring i den lilla smedjan.

Janne var nu gamla karlen, som sagt, men sprang fortfarande ärenden åt alla, som om han ej dugde till annat än springpojke, och för att riktigt göra heder åt den uppfostran han fått, så sprang han bort en vacker dag — och hördes aldrig mer utaf.

Man blef orolig och anställde spaningar i trakten, draggade i ån, sökte i närliggande skogar och sneglade ängsligt upp i alla trädkronor, men »Janne stackare» var och förblef borta. Den enda som tog saken lugnt var gamle Olle, smeden, och en dag sade han:

»Asch, inte ska' ni oroa er för den int, han re'r

sig er förutan, han å katten ha rest till son min i Amerika.»

Morbror Bogren låtsades bli topp rasande och väsnades att »otack är världens lön» och »släkten är värst», men i sitt hjärta var han belåten med att på så lättvindigt sätt hafva blifvit af med »den olycksfågeln».

Hans hustru, som på sätt och vis ömmt för sin systers enda barn, suckade ibland: »Hå, hå, ja, ja! Undras hur Janne stackare reder sig i Amerika», men Olle sade, när lilla Betty undrade detsamma, att Janne nog skulle »smi» sin egen lycka därute i guldländet, när han aldrig fick försöka sej på att smi den här.»

Tio år hafva förflutit. Morbror Bogren har slutat sina dagar och bomullsfabriken har öfvergått i andra händer. Hans änka har flyttat från Borås och köpt sig en vacker liten villa i närheten af Lilleskog och där bor hon med sin tjuguariga dotter Betty och trotjänarinnan Karin, i hvardagslag kallad Kajsa och de två sistnämnda sköta hushållet och trädgårdstjappan, ladugården, grisstian och hönsburet på bästa sätt.

Betty är ingen skönhet, men hon har goda, kloka ögon, vacker hy, friska tänder och ett utmärkt vackert guldgult hår. Ett godt utseende har hon, allvarligt och ömt med en liten skälm i ögonen och kindens gropar. Hon är lång och rank och de litet stora, men välvårdade händerna äro aldrig sysslösa. Hon väfver kläder åt sig och modren och vackert linne och dukar, som hon sedan säljer, hon syr husets kläder, t. o. m. Kajsas, när det behöfs, och efter hennes nätta, lätta fötter sitter mängen gammal gubbe och gumma och lyssnar, ty Betty är hela traktens »älskling».

Så flykta vinter och vår i stilla enformighet med dagligt arbete och små kafferep som uppfriksande afbrott.

Men en regnig dag strax före midsommar uppenbarar sig utan föregående varning i form af hälsning, bref, telegram eller dylikt »Janne stackare», dyvåt och smutsstänkt ända upp till hattkullen, som en veritabel landsvägsridhare, och utan vidare ceremonier kliver han in i deras lilla nätta förmak och sjunker ned i den bästa korgstolen med crétonöfverdraget och förklarar lakoniskt:

»Här är jag tillbaka igen, moster lilla.»

Det var allt! Ingen ursäkt, ingen förklaring, endast ett enkelt tillkännagifvande, att han kommit tillbaka, med en min och ton, som om det också var hans mening att stanna kvar till döddagar.

Tablå!

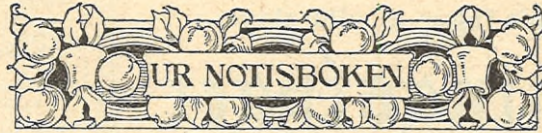
Efter det första häpenheten lagt sig, välkomnade man honom en smula tveksamt och frågade, hvar han varit, och hur han letat rätt på dem. Han berättade, att han varit i Chicago, att han längtat hem och därför begifvit sig till Sverige, att han vandrat på sina fötter från Göteborg till Borås, där han råkat Olle, smeden, hvilken uppmant honom vandra vidare till Lilleskog. Hans världsliga ägodelar bestodo i en rensel, som låg därute på trappan, innehållande ett par flanelskjortor och yllestrumpor, två tobakspipor och en stor sjömansknif, och ur sin byxficka framtog han en liten läderpung med 7 kronor 80 öre.

Stackars moster Bogren såg oroligt bort på Betty och denna från »Janne stackaren» till sin mor, och allvar och odygd stredo, om herraväldet i hennes täcka ansikte.

»Stackaren, vi måste först få honom torr och mätt, han ser ju alldeles utsvulten och utfattig ut,» sade hon vänligt. »Jag skall ställa om ett rum åt dig och laga, att du får något varmt, eller hur Janne?»

»Tackar så mycket som bjuder,» sade Janne, och han såg på dem båda med ögon helt olika dem de mindes från forna dagar. De sågo helt enkelt pigga och odygdiga ut och leendet, som låg utbredd öfver det klumpiga ansiktet, var svårt att tyda. Det retade moster Bogren.

(Forts.)

KONUNGEN OCH DROTTNINGEN afresa till utlandet med extra bantåg i dag onsdag kl. 5.40 e. m. Konungen reser till Paris och därifrån till Biarritz. Drottningen kommer att uppehålla sig ett par dagar hos sina fränder i Neu-Wied, hvarifrån resan fortsattes till Honnef.

STOR KVINNIG DONATOR. Änkefru Charlotte Adler, född Elmlund, hvilken afled i Stockholm under januari månad, har genom testamente lämnat föreskrifter om åtskilliga donationer till allmänna och välgörande ändamål:

till Stockholms sjukhem 50,000 kr.; till en fond för beredande af pensioner åt understödsbehöfvande sceniska artister 50,000 kr.; till Eugeniahemmet 80,000 kr.; till asyltet för pauvres honteux 10,000 kr., samt 5,000 kr. till en hvar af följande anstalter och stiftelser, nämligen Tysta skolan för döfstumma barn, Malmqvistska barnuppfostningsanstalten, k. Blindinstitutet, Föreningen för blindas väl, Föreningen för sinnesslöa barns vård, Föreningen för sjukvård i fattiga hem, Stockholms skollofskolonier, fröken Elsa Borgs hem, Hemmet för de elända, den s. k. Trasskolan, Bangårdsgatan 12, den för kontorspersonalen vid Reymersholms nya spritförädlingsaktiebolag inrättade pensionskassan samt den för samna bolags gamla och uttjänta arbetare afsedda understödsfonden.

FÖRFATTARINNAN JANE GERNANDT-CLAINE har, enligt ett från Buenos Ayres ingånget telegram, fallit af en häst och svårt skadat sig. Tillståndet skall dock nu vara utom all fara.

ELISABETH KEYSER-UTSTÄLLNING. I Konstföreningens lokal vid Västra Trädgårdsgatan har anordnats en utställning af arbeten, utförda af framlidna porträttmålaren Elisabeth Keyser. Utställningen afser att, så vidt möjligt, lämna en samlad bild af konstnärinnans utveckling och konstnärliga personlighet, och i detta hänseende torde den helt säkert vara fullt tillförlitlig och lycklig, äfven om ett och annat af hennes mer representativa arbeten icke kommit med.

Inalles upptager utställningen ej mindre än 177 nummer, af hvilka dock ett rätt betydande antal betecknar mindre skisser och utkast. I alla händelser vittnar den stora samlingen af utställda arbeten om en kolossal flit och en vacker begåfning.

HYLIN & CoS

FABRIKSAKTIEBOLAC

KONGL. HOFLEVERANTÖR.

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HELIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med

GULDMEALJ

Försäljes i våra butiker

8 Regeringsgatan - Vesterlånggatan 16.
A. T. 64 69. A. T. 24 97.

samt hos alla finare parfymhandlare i riket.

DEN FÖRSTA KVINNIGA FILOSOFIE DOKTORN I TYSKLAND promoverades här om dagen i Berlin-universitetets stora aula, som till trängsel var fylld af nyfikna, mesta studenter. Det var en fröken *Elsa Neumann*, som vid universiteten i Berlin och Göttingen bedrifvit studier i fysikalisk kemi och matematik.

MUSIKFÖRENINGEN gaf den 21 februari sin 52:dra konsert under anförande af professor *Franz Neruda*. Programmet första afdelning upptog fyra skandinaviska kompositörer, hvaribland tvänne svenska, nämligen Ludv. Norman, hvars praktfulla uvertyr till »Antonius och Kleopatra» inledde konserten, och Aug. Söderman, hvars genialiska och stämningsfulla tonsättning till Heines bekanta dikt »Die Wallfahrt nach Kevlaar» ovedersägligen utgjorde aftonens glansnummer. Hr *Lundqvist* förtjänar och särskildt erkännande för sitt förträffliga utförande af barytonsolot. Den norska tondiktningen representerades af Edv. Griegs »Ave, maris stella» för blandade röster a capella och den danska af J. P. E. Hartmanns »I Provence», komp. för kör och orkester, båda hvar i sitt slag förtjänstfulla och anslående kompositioner. Konsertens senare afdelning upptog första akten af Glucks »Alceste» i Gades bearbetning. I sig själf sårdeles intressant och stämningsfullt, väckte detta tonverk ännu mera anklag genom det högst förtjänstfulla sätt, hvarpå det utfördes och hvarvid särskildt fru *Edling* och hr *Lundqvist* böra omnämnas såsom innehafvarne af Alcestes och öfversteprästens partier. Fröken *Tengvall* utförde Ismenes korta parti. Köerna och orkestern förtjäna och erkännande för sina prestationer. Musikaliska akademiens stora sal var nästan fullsatt, och till åhörarne sällade sig strax före senare afdelningens början konungen, vid hvars inträde kören och orkestern uppstämde »Ur svenska hjärtans djup».

Hofjuvelerare

K. ANDERSON
1 Jakobstorg
STOCKHOLM.

Nu är det treffligt att om vinterkvällarna läsa denna annons samt insända svar!

Två unga Herrar hade en dag varit på jakt och fått rikligt byte. På hemvägen säger den yngste: »gif mig en hare du, så ha vi lika många harar hvar!» »Nej, säger den äldste, men gif mig en hare du!» »Huru jag dubbelt så många harar som du!» Huru många harar hade de hvardera, den yngste och den äldste?

Till **alla dem**, hvilka före den 24 april 1899 insända rätt lösning jämte 1 kr. i spareller frimärken, sändes en fin förgylld Halskedja med berlock, eller en finfin fickknif, etsadt skaft, korkskruf och 2 blad, eller ock 1/2 duss. teskedar af hvit silfverliknande metall (hvilken sak ni själf väljer). Dessutom få de 10 första bref, som öppnas, en sak gratis. N:o 1 en Kikare (tub), värd 30 kr., n:o 2, 3 och 4 ett fotografialbum, stort format, värda 15 kr. st., n:o 5, 6 och 7 ett väckarur, värdt 10 kr. st., n:o 8 en Stanley-portmonnä, värd 5 kr., n:o 9 en revolver, värd 20 kr., n:o 10 ett väggur, lodregulatör (1 met. hög), värd 45 kr. Lösning jämte uppgift å dem som fått gratissak tillkännagifves samtidigt med att varorna utsändas, som sker mellan den 1 och 6 maj 1899. Brevet sändas, märkta »Treffligt» till **A. Gustaf Lindvall, Kristinehamn.** Uppgif tydliga adresser! Nämn denna tidning! (G. 77194)

Försäkrings-aktiebolaget

Skandia

Stockholm

Hufvudkontor: Mynttorget 1

Sydsvenska

Kredit-Aktie-Bolaget,

Stockholm, Fredsgatan 24.

Deposition 5 %
Kapitalräkning 5 %
Sparkasseräkning 5 %
Upp- & Afskrifning 3 %

Doktor Carl Fritzell.

Grefmagnärgatan 10.

Invärtas och barnsjukdomar.

Hvardagar kl. 10-1/2 11, 1/3 3-1/2 4. Sön- och haldagar kl. 10-11. Allm. tel. 58 98.

FÖRVARINGSFACK

uthyras af

AKTIEBOLAGET

STOCKHOLMS HANDELSBANK

8 Arsenalsgatan 8.

Eleganta visitkort

å

Iduns Kungl. Hofboktryckeri

12 Stora Vattugatan 12.

Kvinnliga folkhögskolan,

Åsa, Kantorp, Södermanland. Ny kurs 1 maj-29 juli. Begär prospekt från förest. fil. kand. G. Brockman. (G. 77153)

Hvar finnes hon?

En verkligt öm och snäll fostermoder (helst troende), fullkomligt frisk och som vill med omsorg åtaga sig vården af ett bättre mans barn, som väntas i början af april, sökes. Svar till »Innerligt tacksam», Iduns exp. (285)

Landtmanna- & Kreditkassan

N:r 1 Mynttorget. Stockholm.

Depositionsränta 5 %

Sparkasseränta 5 %

Å hvarje sparkassebok kan lyftas intill 1,000 kr. i månaden utan uppsägning.

Lacave & Co Äkta Spanska Vine

C. E. Lagerström
Stockholm
Frejmagasinet
Sybehörs- och Modeaffär.
Specialitet:
Garneringsartiklar
till klädningar o. kappor.

Aug. Hoffmann
Kungl. hofleverantör
Pianofabrik
18 Lästmakaregatan 18.
Obs. Instrumenter uthyras.

Högstedt & Co

32 Regeringsgatan 32
— Stockholm —

Specialitet:
**Bordeaux- &
Bourgogne-viner**
Billiga priser.

Sparkassa 5½ proc.

Aktiebolaget
Stockholms Privat-Assistans.
Bank- & Hufvudkontor
16 Regeringsgatan 16.

Korkmattor, genomgjutna, enfärgade och tryckta, finnas i största urval och tillhandahållas provfror samt kostnadsförslag på begäran hos F. Uhnér & Co, Fredsgatan 22.

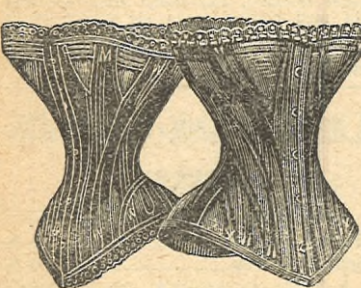
Nya kurser i
Massage & Sjukgymnastik
börja i maj och oktober å
A. KJELLBERGS
Sjukgymnastik & Massage-institut,
Mästersamuelsgatan 54, Stockholm.
OBS! Fullständig, prakt. & teoretisk utbildning.
Begär prospekt. — Allm. telef. 667.

Krukväxter
omplanteras med utmärkt jord omsorgsfullt och med facklig insikt. H. NYSTRÖM, Roslagsgat. 59, 3 tr. Bref besvaras genast. (G. 808)

Undervisning i linnésömnad
meddelas af bildad flicka. Enkel, praktisk metod med användande af apparater för att undvika träckling. Mönster erhålles. Hvarje kurs (pris 15 kr.) omfattar 1 månad, 2 timmar dagligen. Elev syr endast eget arbete. Profver till påseende. Karin Egnér, Nybrogatan 53, 4 tr. Rikstel. 3530. OBS! Åfven för fruor att beakta. (S. T. A. 57035)

Örebro Kex

Bäst! * Billigast!
Säljes hos herrar Speceri-, Delikatess- och Kaffehandlande.

Snörlifvet La Gracieuse.
Detta så mycket omtyckta och för äldre, korputenta personer rekommenderade snörlif, som förut endast har funnits hos Henric Labatt, finnes nu i stort lager hos undertecknad. Snörlifvet tillsändes, om lifvidden uppgifves.
Amanda Smedberg,
29 Drottninggatan 29.

Det modernaste och bästa i
Zürcher Siden

sändes till fabrikspris franco och tullfritt till hemmet

Friestedts Foderbenmjöl (Guldmedalj) Säljes genom Hrr Apotekare och Handlande. A. W. FRIESTEDT, Stockholm.

Stort sorteradt lager af alla slags
Klädningsstyger
af siden, ylle, linne och bomull
i säsongens alla nyheter.
Sybehörsartiklar och Foderväfnader.
OBS! Fullständigt nytt lager.
Låga, bestämda priser. Goda varor. Största urval.
Profver franko på begäran.
Order å minst 25 kr. levereras fritt vid närmaste järnvägs- eller ångbåtsstation.
K. M. Lundberg,
Stureplan.

Oaktadt kaffe nu är billigt,
så bör ni dock betänka att det är mycket skadligt att dricka det enbart, synnerligast de billigaste sorterna, hvarför det är nödvändigt att till vanligt kaffe blanda en hälsosom hafttillsättning för att undvika kaffeförgiftning, och det är af professorer och läkare erkändt att **Stockholms Kaffe-Aktiebolags Inubikaffe** blandadt till kaffe gifver den hälsosammaste, billigaste och mest välsmakande kaffedryck. Detta inubikaffe säljes i hvarje välordnad speceri- och diversehandel i paketer å 25 och å 10 öre, men bör man akta sig för alla värdelösa efterapningar, som gå under namn af äkta, prima eller andra benämningar, hvarför man bör efterse att å hvarje paket är tryckt firmans namn, **Stockholms Kaffe-Aktiebolag**, samt dess fabriksmärke med ordet »Patent», ty endast dessa äro verkligt äkta och garanterade att innehålla ett hälsosamt och godt fabrikt.

Intet hårafall, ingen kal hjässa mer!
Krugs Eutrichol.
Bästa, efter gammalt läkarecept tillverkade hår-, växt- och konserveringsmedel.
Flaska 1.50 mk.
Senaste läkareintyg: KRUGS EUTRICHOL, framställt efter gammalt helt och hållet ändamålsenligt komponerat läkarecept, är genom hvarje enskild ingrediens och därjämte i sin sammansättning ett förträffligt rekommenderadt medel vid rationell behandling af hufvudet och för att konservera och förbättra hårväxten. Det har många gånger pröfvats af mig och befunnits vara ett kraftigt medel och äfven på grund af sitt behagliga användningssätt mycket prisvärdt.
Walschleben bei Erfurt, den 30 dec. 1897. D:R DÜMKE, prakt. läkare.
Krugs Kräuselwasser.
Intet brännande af håret nödvändigt mera. Aldrig rakt hår mer. Genom Krugs Kräuselwasser hålles håret mycket längre lockadt än med krustäng. Pris pr flaska 60 pf. Finnes hos finare parfym- och drogaffärer eller direkt från
E. Krug, fabrik f. cosm. prep., Dresden A, 21.

Lars Monténs Neutrala Kärntvål till yllevätt och Oleintvål till linnenvätt användes lämpligast sålunda:
»½ kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 å 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid yllevätt böra såväl lösningen som sköljvatnet hafva 36 å 38 grader.»
Finnas hos de flesta specerihandlare samt i mina butiker.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan.

Sahlins nyheter för hemväfnaden. De utländska säsongnyheter nas eleganta fantasimönster kunna numera af hvarje väfkunnig framställas af **Sahlins Effektgarner**. Största urval af hemväfda provfror med enkel och tillförlitlig väfnadsbeskrifning. **C. P. SAHLIN, Eslöf.**

Köp alltid radiatorsmör!

i svart, hvitt och kulört, i storortadt urval till bal-, sällskaps- och prome-nadtoaletter, meter- eller styckevis från 50 öre pr meter till kr. 20:—, direkt till privata personer.
E. Spinner & Cie,
Zürich, Schweiz (föret J. Zürchers Sidenfabrik).
Zürichs äldsta Siden-etablissement, grundl. 1825.
Rekvirera profver!

Handarbetskola
är öppnad 29 Hölländaregatan, öfv. gården, 2 tr. Undervisning lämnas i alla slags tapiseri, schaltersöm, applikation, hardang-söm, knyppling m. m.
Pris pr månad 5 kr. för 4 timmars undervisning i veckan. D:o 10 kr. för 8 timmar i veckan. För barn 2 kr. i månaden för 4 timmar i veckan.
Upprättningar och monteringar utföras.
LINA HEDIN.
Rekommendationer af: Estrid Rappe och Thyra Grafström, f. Boklund. (272)
Å T EGEN DOTTER, som skall konfirmeras instuderande sommarferien, önskas några läskamrater. Närmare genom skrifväxling med kyrkoherden G. L. Dahlbom, Runtuna pr Gnesta. (259)
Handväfda pappersmattor.
Åter finnas dessa omtyckta, starka, vackra gångmattor i olika färger till salu å 65 öre pr meter vid Kronorps gård adr. Vermland, Björneborg.

LEDIGA PLATSER
BARNSKÖTERSKA.
Frisk, ordentl., snäll och sömkunnig flicka erh. plats gen. i enk., bild. fam. i Västerg. Lön 10 kr. i mån. Svar med rek. och fotografi till »5-3-1», Sv. Tel.-byråns annonsafd., Sthlm. (S. T. A. 57058)
HUSJUNGFRU, ung och frisk, kunnig i kamning, erhåller utmärkt plats 1 april i 3 persons hushåll om anmälan sker 19 Sturegatan, 2 tr. (S. T. A. 57027)

PLATSER finnas för **GUVERNANT, VÄRDINNA, musikl., KONTORS- & HANDELSBITRÄDEN, FLICKA** att gå frun tillh. & HUSHÅLLERSKOR, 46 Regeringsg., Sthlm. J. LARSSON & Co. (G. 800)

FÖR EN STADGAD, pålitlig och kunnig jungfru, som på egen hand kan sköta en ungherrers hushåll, finnes plats i Bohuslän instuderande 24 april. Betyg och referenser uppges till Fröken Alida Indebetou, Adr. Arvika. (276)

PLATS FINNES för glad, treflig Barnfröken för att sköta en 1½ år snäll liten flicka. Lön 100 kr. Bli medlem af familjen. Ömgående svar till »Pliktrogen», Eksjö p. r. (271)

EN FRISK, RASK, ALLVARLIG OCH ARBETSAM flicka, med ett *gladt* och *snällt* lynne, väl kunnig i matl., bakn., enkl. sömn., villig att med hjälp till de gröfre sysslorna gå frun tillhanda får plats i Sthlm omkring 1 mars. Goda rek. fordras. Svar jämte uppgift om ålder, lönepr. m. m. till »Läkare» adresseras till Th. Svenssons speceribod, 52 Mästersamuelsgatan, Stockholm. (274)

I MINDRE LANDTHUSHÅLL, ej långt ifrån Borås, finnes genast eller till april plats för en äldre pålitlig, väl meriterad hushållerska, kunnig i så väl finare som enkel matlagning, bakning samt alla inom ett hus förekommande göromål. Den som är kunnig i sömnad samt är barnkär äger företräde. För vidare korrespondens önskas svar med fotografi och egenhändiga betygsskrifver till »April 1899», Iduns expedition. (270)

LÄRARINNA.
På grund af sjukdom är plats ledig nu genast för en undervisningsvan, frisk och anspråkslös flicka, att undervisa en flicka och 2-ne gossar, hvaraf den äldste för inträde i 2:a klass elementarläroverk. Något musikalisk önskvärdt. Uppgift å löneprestationer, betyg och fotografi torde sändas till H. Åberg, Jössefors pr Ottebol. (287)

BARNFLICKA. En ung flicka från ett B godt hem önskas från 1 april. Hon bör deltaga i skötseln af tvänne små barn, hvars ålder är ½ samt 2½ år. Samvetsgrant arbete fordras framför allt. Svar innehållande löneanspråk och fotografi torde sändas till Fru Carl Kabbe, Engelbrektsgratan 9, Göteborg. (282)

LÄRARINNON, Vårdinnor, Sällskapsdammer, Hushållsbiträden, Hushållerskor erh. goda platser genom Norra Inackorderingsbyrå, Mäster-Samuelsg. 52. 11-3 (284)

SÖMMERSKA,
fullt skicklig i all slags klädsömnad, får fri bostad och vedbrand vid Forsmarks Bruk, hvarut god tillgång på arbete torde kunna påräknas — Goda rekommendationer fordras. Sökande vände sig till Forsmarks Brukskontor. Forsmark. (G. 76869)

STÄDERSKA,
som jämväl vill åtaga sig sköta 2 flickor om 4 och 6 år, kunnig i servering, tvätt och strykning, proper och män om värden af ett bättre hem, erhåller plats inst. 24 april i officersfamilj i Malmö. Lön 150 kr. Svar t. »C. O. W.» Malmö p. r. (S. T. M. 35997)
PLATS FINNES
den 24 april eller 1 maj för en *pålitlig, frisk, snäll* och *barnkär* flicka att sköta en 4½ års gosse, som inte är riktigt frisk. Lön 150 kronor. Svar med uppgift på ålder och rekommendationer, märkt »Familjemedlem», sändes till Svenska Telegrambyrå, Malmö. (S. T. M. 36050)

EN FRISK FLICKA med glad sinnelag och från ett godt hem kan få förmånlig plats att efterse och sköta en 2½ års flicka. Goda rekommendationer erfordras. Svar med fotografi, som återsändes, till »H. K.» poste restante Karlskrona. (264)

PLATS VID FOLKHÖGSKOLA
Vid Ålfsborgs läns kvinnliga folkhögskola är plats ledig för lärare eller lärarinna med undervisningsskyldighet i räkning, välskrifning, modersmålet och möjligen hälsolära. Sängförmåga är meriterande. Kursen fortgår 20 april—20 juli. Lönen är 300 kr. för lärare och 250 för lärarinna. Därtill kompetent lärarinna med vid behof, mot ersättning, få biträda vid undervisningen i handarbeten. Ansökan insändes till skolans föreståndare, S. Welin, Herrljunga, före 15 mars. (S. T. A. 56908)

PLATSSÖKANDE.

MOT FRITT VIVRE, el. bet. något, önskas plats till våren i bättre god och aktad familj i ell. trakten af Sthlm, af arbetsvan och ordentl. flicka af god familj, kunnig i skrifn., handarb., sömn. och något matlag. Svar till »S. D.» Iduns exp. f. v. b. (275)

EN BÄTTRE FLICKA, som genomgått en fyra-årig kurs i handelsskola och en omkr. ett årig kurs i hushåll, söker sig plats i bildad familj som hjälp, ant. inom hemmet eller på kontor. Vid lön fastes ej så mycket afs. som vid ett få komma i ett verkligt godt hem. Svar »31 mars», Iduns exp. (281)

EN ÄLDRE FLICKA, van vid alla hushållsömmnad och handarb. önskar plats i en familj med barn, som vill ha en snäll och hjälpsam flicka. Svar till »A. N.» Arkelstorp p. r. (280)

BILDAD, ORDENTLIG, arbetsam flicka, kunnig i matlagning, bak, sömnad, handarbeten m. m. söker plats. Svar till »Idog», Iduns exp. f. v. b. (283)

EN UNG FLICKA som genomgått fyra månaders kurs i matlagning, önskar plats i bättre familj att gå frun tillhanda. Svar märkt »S. B.» Iduns exp. (278)

UNDER SOMMARFERIERNA önskas en lärarinneplats i familj. Är villig behålla något samt vill för öfrigt vara till hjälp och nytta i familjen. Svar till »S. J.» Landskrona p. r. (279)

SPRÅKKUNNIG LÄRARINNA med flera års vana vid undervisning önskar plats. Svar till »Anspråkslös lärarinna», Iduns exp., Stockholm. (286)

EN UNG, BILDAD FLICKA, kunnig i språk, musik, målning samt alla inomhus förefallande göromål; önskar plats nu genast som sällskap åt herrskap eller lektis för äldre fruntimmer. Svar bedes till »20-årig Skånska», Iduns exp. (252)

MOT FRITT VIVRE önskar en ung flicka plats i familj. Är kunnig samt villig deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Svar till »Margit», Mon p. r.

ÄLDRE HERRE
kan erhålla inackordering å vacker landt-egendom nära stad. Adr. Marieberg, Nyköping. Rikstelefon. (G. 77105)

GODT HEM I LONDON, erbj. unga flickor som grundl. önska lära engelska språket. Ref. o. villkor lämnas. Fru Almlöf, Engelbrektsg. 41, 3 tr., Sthlm. (273)

I PRÄSTGÅRD i Skåne mottages till hösten en 7 å 8 års flicka, som genomgått småskolekursen, att tillsammans med egen dotter undervisas af skicklig guvernant, som aflagt studentexamen. Svar till Kyrkoherde C. V. Åkerman, Gerdsjöf per Näsbyholm. (277)